

B) Odluke stranih sudova i arbitraža

ENGLISKI APELACIONI SUD

Presuda od 19.IV 1967.

Anglo-Continental Holidays, Ltd.
c/a Typaldos Lines (London), Ltd.

Prijevoz putnika morem - Raskid ugovora - Odgovornost bro-
dara - Brodar se ne može pozivati na klauzulu koja mu daje
pravo da mijenja brod i itinerer putovanja ako dađe brod
bitno lošijih svojstava od ugovorenog, odnosno ako promi-
jeni itinerer protivno glavnim svrhama ugovora i njegovim
bitnim sastojcima - Putnička agencija koja je pod navede-
nim uvjetima, pozivajući se na promjenu broda i itinerera,
raskinula ugovor ima pravo od broдача zahtijevati naknadu
štete

Tužitelj, Putnička agencija, zaključio je s tu-
ženim brodarom ugovor za prijevoz 28 putnika, židovskih
omladinaca, na krstarenju u Sredozemlju brodom "Atlantica"
od 22.000 tona, koji je trebao da tiče razne luke i da bo-
ravi dva dana u Haifi s jednodnevnim izletima u Jeruzalem
i Galileju. Brod je trebao krenuti na put 12.VIII 1965.
Tuženi brodar je 2.VIII 1965. obavijestio tužitelja da zbog
zabune kod njegovih ureda nisu mjesta pravilno dodijeljena,
i da ti putnici moraju biti upućeni na brod "Angelika" od
9.000 tona i to na putovanju na kojem će se izmijeniti us-
putne luke, a napose u Haifi će se brod zadržati samo 8 sa-
ti. Tužitelj je na to raskinuo ugovor i postavio zahtjev
na naknadu štete izgubljenog dobitka od 377 funti, 20 funti
za troškove korespondencije i telefona, i konačno 100 funti
za gubitak na dobrom glasu kod mušterija ("loss of goodwill").
Tuženi brodar pozvao se na klauzulu svojih općih uvjeta ko-
je je prije zaključenja ugovora poslao tužitelju i koja kla-
uzula glasi: "Brođovi, vozni red, vozarina i itinerer su
podvrgnuti promjenama bez prethodne obavijesti." Brodar iz-
vodi iz te klauzule da je on mogao izmijeniti luke ticanja
i zamijeniti Slit i Smirnu drugima u Grčkoj i Turskoj, a da
je isto tako mogao smanjiti vrijeme boravka u luci Haifi.
Tome nasuprot je tužitelj smatrao da je tom izmjenom, napo-
se glede boravka u luci Haifi, povrijedjen bitni uglavak
ugovora, jer se za židovske omladince radilo upravo o tome
da borave u Izraelu 2 dana. - Osim toga je medju strankama
bilo sporno da li tužitelju pripada uopće naknada za gubi-
tak dobroga glasa mušterija i u kojem iznosu.

Prvostepeni, grofovijjski, sudac Herbert u Londonu
(Westminster Country Court) uvažio je tužbovni zahtjev, ali

je sveo naknadu za gubitak dobrog glasa na 50 funti.

Apelacioni sud je odbio žalbu tuženoga iz slijedećih bitnih razloga:

Lord Denning M.R. smatra da je brod koji je dan u zamjenu bio sasvim drugih svojstava nego li je onaj prvobitno ugovoreni. "Atlantica" je ne samo veći brod, gradjen 1931, nego ima i plivačke bazene, a "Angelika" ne samo da je sa-gradjen 1910, nego je i znatno slabijega komfora. Medjutim bitno je da je u Haifi imao biti samo 8 sati umjesto dva dana, i da je prema tome svrha krstarenja za konkretne putnike promašena. Konstatira nadalje da je prvi put da se sudovi imaju priliku izraziti o navedenoj klauzuli u odnosu na putnike u ovom slučaju. On ostavlja po strani pitanje da li je ta klauzula bila dio ugovora ili nije, iako je ona i na putnim kartama toga brodar odštampana (dakako sitnim slovima). Prema njegovu mišljenju ne može se brodar pozivati na klauzule ovog tipa za to da promijeni bit zaključenog posla. Ne može na primjer moderni lijepi brod zamijeniti starim trampom, a ne može ni reći da će putnika dovesti u Pirej umjesto u Haifu. Naprotiv smatra da će sudovi uvijek, pozivajući se na precedente od Glynn and Others v. Margetson & Co. and Others (1893) do Sze Hai Tong Bank, Ltd. v. Rambler Cycle Co, Ltd. (1959), ma i najšire tekstuiranu klauzulu ograničiti i izmijeniti do one granice koja je potrebna da se ostvari glavni predmet i svrha ugovora. Kad se to načelo primijeni na ovaj konkretni slučaj, očito je da je brodar prihvatio previše naručaba za brod "Atlantica", i da je prema tome s pokušajem da ove putnike prebaci na "Angeliku" skrivio bitnu povredu ugovora. Prema tome je tužitelj bio ovlašćen odustati od ugovora i ima pravo na naknadu štete. Tuženikovo stajalište da je trebao smanjiti štetu prihvaćajući smještaj na brodu "Angelika" nije osnovano, jer se razborito to od tužitelja nije smjelo očekivati. Isto tako je opravdano dopitati tužitelju iznos od 50 funti za gubitak dobrog glasa kod mušterija, jer je jasno da na ugled Putničke agencije razvrgavanje ugovora neposredno pred početak krstarenja mora imati nepovoljan učinak. Ovoj argumentaciji je Russell L.J. dodao da smatra da je predmetna klauzula možda jedan od općih uglavaka ugovora, a ne klauzula o izuzimanju od odgovornosti, ali da predlaganje takve klauzule na prihvati ne može imati učinak da izmijeni bit sporazuma stranaka.

(LLLR 1967,2,2, str.61)

E.P.

Bilješka.- Ova presuda po prvi put rješava pitanje vrijednosti klauzula koje brodari uvršćuju u ugovore o krstarenju na putničkim brodovima i na putnim kartama. Presuda Grofovijskog suda nije obavezni pa ni "authority" precedent, ali presuda

Apelacionog suda i na temelju žalbe protiv presude Grofovijskog suda je precedent kako za sam Apelacioni sud tako i za Prvostepeni sud. Bitno je ograničena sloboda ugovaranja klauzula ovoga tipa, koja se, in concreto, nije ni smatrala klauzulom o neodgovornosti nego dijelom ugovorom, a i to je pitanje prikazana presuda ostavila otvorenim. Međutim se iz presude vidi da ta klauzula može samo dopustiti zamjenu ugovorenog broda brodom istih kvaliteta i samo takvo mijenjanje itinerera koje ne bi mijenjalo glavne svrhe putovanja, napose ne tamo gdje je upravo jedna luka ticanja u krstarenju bitna za odluku putnika da sudjeluju u krstarenju. Ova presuda će vjerojatno imati bitni utjecaj na judikaturu u sličnim slučajevima, pa je prema tome precedent koji je od jednake vrijednosti za broda-re kao i za putničke agencije.

E.P. .

ENGLISKI APELACIONI SUD

Presuda od 14.VI 1967.

Aronson Bros, Ltd. c/a
Maderera del Tropic S.A.

Kupoprodaja FOB - Nadležnost sudova - Dužnost pribavljanja uvozne dozvole - Za sporove iz kupoprodajnog ugovora "FOB jedna engleska luka" zaključenog u Engleskoj na engleskom jeziku nadležni su engleski sudovi - Kupac ne odgovara za štetu prouzrokovanu nepribavljanjem uvozne dozvole ako dokaže da je upotrijebio dužnu pažnju u svrhu njenog dobivanja

Engleski prodavalac, tužitelj, zaključio je s meksikanskim kupcem, tuženim, kupoprodajni ugovor "FOB jedna engleska luka", a u ugovoru, koji je pisan na engleskom jeziku, sadržana je klauzula prema kojoj je tuženi bio dužan u roku od 21 dana pribaviti uvoznu dozvolu meksikanskih nadležnih organa. Tuženi uvoznu dozvolu nije pribavio. Tužitelj je ustao tužbom pred engleskim sudom, tražeći da se tužba dostavi van zemlje. Tužba je tako i dostavljena, a na to je tuženi podnio prijedlog da se tužba stavi van snage, jer da nije bilo razloga za to da se dostavi van zemlje. Sudski referent ("Master") je to odbio, ali prvostepeni sudac (Lyell) je prihvatio prijedlog tuženoga. Tužitelj je na to podnio žalbu.

Apelacioni sud je uvažio žalbu i osnažio dostavu tužbe iz slijedećih bitnih razloga:

Nesporno je među strankama da je za njihov ugovor primjenljivo pravo englesko pravo. Isto tako je nesporno